

Roman Kubicki
Grzegorz A. Dominiak
Lidia Godek-Wysłouch

Wstęp

Całość jest interesująca.

Tadeusz Buksiński

W grudniu 2022 roku minęła osiemdziesiąta rocznica urodzin Profesora Tadeusza Buksińskiego — filozofa, historyka, pracownika naukowego Instytutu Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Nauczyciela i Wychowawcy kilku pokoleń filozofów, admiratora rzetelności naukowej oraz roztropności filozoficznej, jednak przede wszystkim — dla wszystkich jego współpracowników, przyjaciół i uczniów — Mistrza.

Z tej okazji grono przyjaciół oraz wychowanków Profesora podjęło inicjatywę przygotowania pamiątkowego zbioru rozpraw. Naszym zdaniem jest to najlepszy sposób, aby podziękować Profesorowi za Jego wieloletnią działalność naukową. Jesteśmy świadomi ogromnych zasług Profesora Tadeusza Buksińskiego dla kształtowania się tożsamości naukowej Instytutu Filozofii UAM (dzisiaj: Wydziału Filozoficznego UAM). Prezentowany zbiór rozpraw jest również naszym osobistym wyrazem wdzięczności za to, że przez te wszystkie lata mogliśmy współpracować z Profesorem i wspierać jego pracę na rzecz naszej wspólnoty. Profesor Tadeusz Buksiński przez trzynaście lat pełnił funkcję dyrektora Instytutu Filozofii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Jubileuszowy zbiór rozpraw, który oddajemy do rąk Czytelników, nie jest zwyczajny, bo i Jubilatowi daleko do „zwyčajnego” filozofa. Świadczą o tym chociażby wszechstronne zainteresowania naukowe Profesora i znaczące dokonania. Zasługi Profesora Tadeusza Buksińskiego dla rozwoju polskiej filozofii są doniosłe i nie sposób ich wyliczyć w całości. Jego osiągnięcia naukowe

WSTĘP

mają duże znaczenie nie tylko dla rozwoju filozofii, ale mają również doniosły walor praktyczny — są głęboko przemyślaną, a co najważniejsze, trafną odpowiedzią na problemy społeczne i wyzwania współczesności. Osiągnięcia naukowe Profesora obejmują szeroki zakres aktywności, w tym studia i wartościowe publikacje z zakresu metodologii historii, filozofii praktycznej, filozofii społecznej i politycznej, etyki życia publicznego, filozofii religii, czy też włączanie się w dyskusje z czołowymi filozofami zajmującymi się tymi zagadnieniami — Johnem Williamem Watkinsem, Richardem Rortym, Herbertem Schnaedelbachem, Jürgenem Habermasem, Axelem Honnetem czy Karlem-Ottonem Aplem. Profesor Tadeusz Buksiński brał czynny udział w Światowych Kongresach Filozofii (Boston, Istambuł, Ateny). Jest członkiem wielu międzynarodowych stowarzyszeń, w tym: Hegel-Gesellschaft, Austrian Wittgenstein's Society, The Council of Research in Values and Society.

Bogaty i zróżnicowany dorobek naukowy Profesora Tadeusza Buksińskiego obejmuje łącznie 200 prac autorskich i współautorskich. Jubilat wykształcił osiemnaścioro doktorów i doktorów. Jego uczennice i uczniowie, którzy uzyskali stopnie naukowe, są w większości pracownikami wyższych uczelni w Polsce i kontynuują Jego dzieło.

Całości obrazu niezwykłych dokonań Profesora nie sposób uchwycić jednak bez próby odkrycia Jego wyjątkowej metody filozofowania. Dążenie do poznania całości jest tym, co Profesora motywuje, choć on sam zdaje sobie sprawę z karkołomności tego przedsięwzięcia. W jednej ze swoich prac Profesor napisał:

Paradoksy powstające podczas rozważań nad rozumem ujawniają paradoksalność filozoficznego przedsięwzięcia jako całości. Filozofia mieni się wiedzą rozumową. Faktycznie jej dążenia są nierozumne, bo chce osiągnąć to, co z istoty swej jest nieosiągalne: dąży bowiem do poznania całości. Ale całość jest niepoznawalna.

Zdaniem Profesora dążenie do poznania całości stanowi najważniejsze wyzwanie filozoficznej profesji, a rezygnacja z prób zrozumienia paradoksalności filozoficznego przedsięwzięcia jako całości byłaby nierozumna, nie-filozoficzna i nieludzka jednocześnie. Ponadto zdefiniowanie tego, co istotnie filozoficznie, jest możliwe tylko w opozycji do tego, co niefilozoficzne. To, co istnieje poza filozofią, staje się immamentną częścią jej samej. Filozofia, aby poznać samą siebie, musi zatem wykroczyć poza siebie, poza własne metody, poza własny ogląd rzeczy i badać samą siebie poprzez krytyczne przyglądanie się własnym wytworom i własnym metodom.

Prezentowane tomy są próbą uchwycenia całości dokonań filozoficznych Tadeusza Buksińskiego i jednocześnie próbą zmierzenia się z ich niezwykłością. Całość jest interesująca i niepoznawalna jednocześnie. Autorzy

WSTĘP

tekstów, nawiązując tematycznie do najważniejszych osiągnięć naukowych Jubilata, rysując w nich Jego portret filozoficzny, dzieląc się refleksjami z lektury tekstów Profesora, doświadczeniem współpracy, a nierzadko przywilejem przyjaźni z Profesorem. O tym, że portret ten jest „niezwyčajny”, obok wyjątkowych dokonań naukowych, świadczą dokonania dydaktyczne Profesora, sprawowane przez Niego ważne funkcje uniwersyteckie, zdobyte nagrody i wyróżnienia, wreszcie — *last but not least* — szacunek i uznanie, jakim cieszy się wśród środowiska naukowego. Profesor Tadeusz Buksiński był wielokrotnie nagradzany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W uznaniu zasług Profesor został odznaczony i wyróżniony Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Złotym Medalem za Długoletnią Służbę.

Obok powszechnie znanej i cenionej działalności naukowej Profesora Tadeusza Buksińskiego warto wspomnieć o Jego pracy na rzecz ważnego aspektu życia akademickiego — rozwoju instytucjonalnego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Należy przypomnieć chociażby Jego inicjatywę w sprawie utworzenia Wydawnictwa Naukowego Instytutu Filozofii UAM oraz uruchomienia — w ramach kierunku filozofia — specjalności komunikacja społeczna, etyka czy życie publiczne.

Dzięki autorom nadesłanych artykułów powstało obszerne dzieło, które z radością przekazujemy Jubilatowi i Szanownym Czytelnikom. Wszystkim dziękujemy za twórczy wkład wniesiony w powstanie tego wyjątkowego zbioru rozpraw. Mamy nadzieję, że przyniesie on wiele radości Jubilatowi, który — być może — nie zdaje sobie sprawy z tego, jak ważną rolę odgrywa w życiu autorów tego zbioru.

Drogiemu Jubilatowi gratulujemy znakomitych osiągnięć naukowych, sukcesów w kształceniu kilku pokoleń filozofów. Z całego serca życzymy nieustającej pasji tworzenia i kolejnych sukcesów, a nade wszystko — doskonałego zdrowia, aby Profesor mógł wciąż nas inspirować i wspierać swoją aktywnością. To są w gruncie rzeczy życzenia również dla nas samych.

Ad multos annos, Profesorze!